

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola technická Brno, Sokolská 1

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Téma: Planimetrie a stereometrie

Název: Stejnolehlost

Autor: Ing. Vacková Věra

Číslo: VY_32_INOVACE_02 – 07

Anotace: *Prezentace je určena pro studenty středních průmyslových škol, obor strojírenství a technické lyceum. V prezentaci jsou žáci seznámeni s definicí geometrického zobrazení stejnoolehlost, dále jsou uvedeny vlastnosti tohoto zobrazení a je zadáno několik příkladů na procvičení.*

Březen 2013

Podobnost

Zobrazení v rovině nazýváme **podobné zobrazení**
– **podobnost**,

jestliže existuje kladné reálné číslo k

takové, že pro každé dva body X, Y a jejich obrazy X', Y' platí

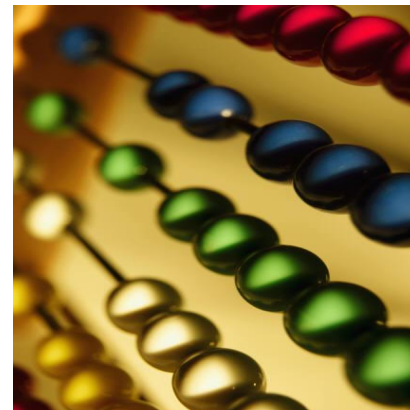
$$|XY| = k \cdot |X'Y'|$$

X Y

Obr.1

X' Y'

Obr.2

Stejnolehlost

Speciální případ **podobnosti**.

Je dán bod S a reálné číslo κ ($\kappa \neq 0$).

Stejnolehlostí se středem S a koeficientem κ nazveme zobrazení v rovině, pro které platí:

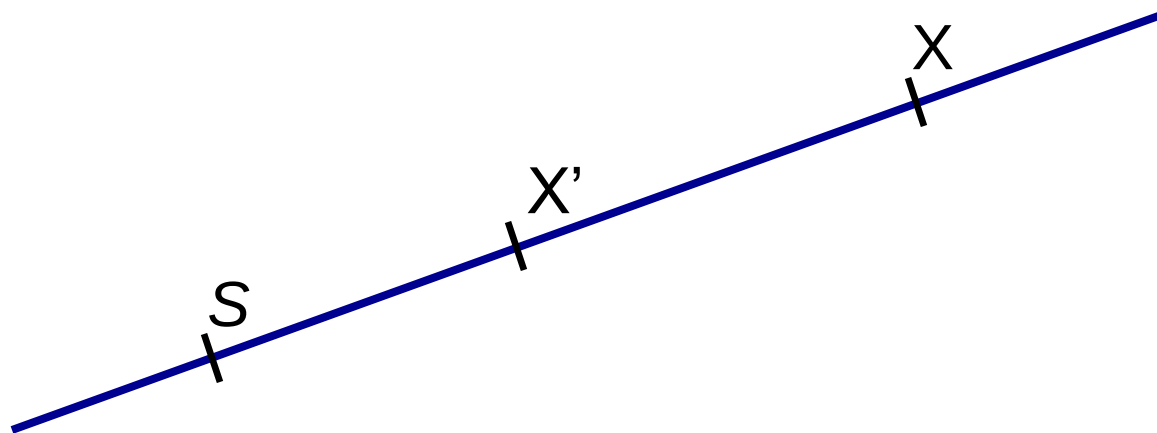
1. Ke každému bodu $X \neq S$ je přiřazen bod X' tak, že

$$|SX'| = |\kappa| \cdot |SX|,$$

a) $\kappa > 0$, pak bod X' leží na polopřímce SX ,

b) $\kappa < 0$, pak bod X' leží na polopřímce opačné k polopřímce SX .

2. Bod S je samodružný.

Na obrázku jsou znázorněna pravidla přiřazování
vzor – obraz podle stejnolehlosti se středem S
a $0 < k < 1$.

obr.3

Značení:

$H(S, \kappa)$ stejnolehlost se středem S a koeficientem κ

Pro $\kappa = 1$ je každý bod roviny *samodružný*,
zobrazení se nazývá *identita*.

Pro $\kappa = -1$ je stejnolehlost *středovou souměrností*.

Úloha 1

Ve stejnolehlosti

1) $H(S, 2)$

2) $H(S; -0, 5)$

určete obrazy zvolených bodů.

Stejnolehlost - vlastnosti

1. Obrazem bodu je bod. Spojnice odpovídajících si bodů prochází středem stejnolehlosti.
2. Obrazem přímky je přímka, odpovídající si přímky jsou rovnoběžné.
3. Stejnolehlé trojúhelníky jsou podobné s poměrem podobnosti $|k|$.
4. Každé dvě rovnoběžné úsečky jsou spolu stejnolehlé, $|A'B'| = |k| \cdot |AB|$.
5. Každé dvě kružnice jsou spolu stejnolehlé.
6. Stejnolehlost zachovává velikost úhlů.

Úloha 2

Jsou dány dvě kružnice $k_1(O_1; 2,5 \text{ cm})$, $k_2(O_2; 1,5 \text{ cm})$.

Určete středy a koeficienty stejnolehlosti, v nichž je kružnice k_1 obrazem kružnice k_2 .

a) $|O_1O_2| = 5 \text{ cm}$

b) $|O_1O_2| = 4 \text{ cm}$

c) $|O_1O_2| = 1 \text{ cm}$

Úloha 3

Je dán obecný trojúhelník ABC , určete jeho obraz ve stejnolehlosti určené těžištěm trojúhelníku a $\kappa = -(1/3)$.

Zdroje

- Pomykalová, E. *Matematika pro gymnázia Planimetrie*. 4.vyd. Praha: Prometheus, 2005. ISBN 80-7196-174-4
- Molnár, J. *Planimetrie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0370-6
- Obrázky 1 a 2 použité v prezentaci jsou z nabídky aplikace Microsoft PowerPoint for Mac a obr. 3 je vytvořeny v aplikaci Microsoft PowerPoint for Mac.